

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2013-05-29
Stockholm

Mål nr
M 9593-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-10-25 i mål nr M 1002-12, se bilaga A

KLAGANDE

K Restaurang KB

MOTPART

Miljönämnden i Helsingborgs kommun

SAKEN

Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom förpliktar Mark- och miljööverdomstolen K Restaurang KB att till staten betala 10 000 kronor i vite.

Dok.Id 1073045

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

K Restaurang KB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ogilla ansökan om utdömande av vite.

Miljönämnden i Helsingborgs kommun har bestritt ändring.

UTVECKLAN AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har i huvudsak anfört detsamma som i tingsrätten med bl.a. följande tillägg. De relevanta mätstandarderna uttrycker explicit och entydigt att för att man ska erhålla tillförlitliga värden på bakgrundsbullret så ska samma buller mätas utan inblandning av den ljudkälla som är målet för undersökningen och denna mätning av bakgrundsbullret ska ske i cykler om minst 30 sekunder. Detta ska tillämpas oavsett vilken typ av ljudkälla som bakgrundsbullret utgör. Ett tillförlitligt värde på bakgrundsbullret är omistligt för avgörandet av om föreläggandet överträts.

Miljönämnden har utöver vad som anförts i tingsrätten tillagt i huvudsak följande. Enligt standarden ISO 16032:2004 ska bakgrundsljud mätas i samtliga tre mätpunkter under ungefär 30 sekunder per punkt. Det finns alltså inget krav på att mätning ska ske under exakt 30 sekunder. Standarden är inte heller avsedd för att mäta musikbuller, men det finns ingen standard som är mer lämpad än den nu valda. Vid den mätning som miljönämnden utfört har bakgrundsnivån trots allt mätts under cirka 20 sekunder, vilket får anses vara en lång tid vid mätning av musikbuller från en restaurang. Miljönämndens mätning, både av bakgrundsljudet och musiken, har utförts då buller från trafiken inte hörts eller varit dominerande i rummet i förhållande till bullret från musiken. Detta tillsammans med att den mätning som utförts följer standardens mätmetod medför att mätningen kan ligga till grund för utdömande av vitet. Den av bolaget anlitate akustikkonsulten har mätt musikbullret under inverkan av trafikbuller vilket gör att den mätmetodik han använt kan ifrågasättas. Trafikbullret påverkar mätningen av musikbullret varför det utifrån dessa mätningar är svårt att dra någon slutsats om musikbullret. Om ljudnivån från musiken, vid konsultens mätning, översteg de av nämnden beslutade begränsningsvärdena eller inte kan således inte

avgöras. Den mätmetod som konsulten använt, SP INFO 1996:17, gäller inte och metoden rekommenderas inte i Socialstyrelsens allmänna råd sedan dessa uppdaterades år 2005.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att de formella förutsättningarna för utdömning av vite i enlighet med vitesföreläggandet föreligger. Frågan i målet är om det är utrett att föreläggandet överträtts.

När det gäller den del av föreläggandet som innebär ett krav på att ljudnivån från musiken inte överstiger ekvivalent nivå 25 dBA (punkt 1 i föreläggandet) kan konstateras att av den av miljönämnden åberopade mätningen framgår att den ekvivalenta ljudnivån varit 37 dBA. Bakgrundsnivån har varit 27 dBA. Enligt Mark- och miljööverdomstolen kan denna mätning utgöra grund för prövningen även med beaktande av den omständigheten att bakgrundsljud mätts i perioder om cirka 20 sekunder. Genom mätningen är visat att ljudnivån från musiken vid det aktuella tillfället klart har överskridit den föreskrivna ekvivalenta ljudnivån och att föreläggandet i den delen alltså har överträtts. Vad som framkommit genom den mätning som bolaget föranstaltat om medför inte någon annan bedömning. Det förelagda vitet om 10 000 kronor ska därför dömas ut.

I fråga om den del av föreläggandet som avser lågfrekvent ljud från musiken (punkt 2 i föreläggandet) kan konstateras att det inte finns någon närmare redovisning av vid mättillfället förekommande bakgrundsljud i form av lågfrekvent buller annat än den allmänna uppgiften om att mätning skett när bullret från trafiken inte hörts eller dominerat. Mark- och miljööverdomstolen finner mot den bakgrunden att det inte är klarlagt att föreläggandet överträtts i denna del. Yrkandet om utdömning av vite kan därför inte bifallas såvitt avser punkt 2 i föreläggandet.

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

M 9593-12

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-06-19

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Åsa Marklund Andersson, referent, adjungerande ledamoten Anna Stenberg samt f.d. miljörådet Sven Bengtsson.

Föredragande har varit föredraganden Linda Ålander.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 3:1

DOM
2012-10-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1002-12

SÖKANDE

Miljönämnden i Helsingborgs stad

MOTPART

K Restaurang KB

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen bifaller ansökan och förpliktigar K Restaurang KB att betala förelagt vite om tjugotusen (20 000) kronor.

Dok.Id 219127

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Genom delegationsbeslut den 12 december 2011 förelade Miljönämnden i Helsingborgs stad K Restaurang KB att senast en vecka efter delfändet av beslutet se till att:

1. Ljudnivån från musiken på Restaurang E dels inte överstiger ekvivalent nivå 25 dBA eller maximal nivå 45 dBA inomhus i delar av närliggande permanenta bostäder som används som bostadsrum, dvs. sovrum, vardagsrum och liknande, eller i sovrum i tillfälliga boenden
2. Lågfrekvent ljud från musiken i nämnda lokal inte överstiger följande ljudnivåer i delar av närliggande permanenta bostäder som används som bostadsrum, dvs. sovrum, vardagsrum och liknande, eller i sovrum i tillfälliga boenden.

Tersband (HZ)	Linjär ekvivalent ljudnivå dB
31,5	56
40	49
50	43
63	41,5
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

Miljönämnden förenade var och en av punkterna 1 och 2 med ett löpande vite om 10 000 kr för varje överträdelse. I beslutet angavs bl.a. att miljönämnden mottagit klagomål på hög musik, främst live-musik, från Restaurang E till de ovanliggande lägenheterna i samma hus med i beslutet angivna datum och tider perioden den 14 oktober - 29 oktober 2011, samt den 24 november. Beslutet motiverades enligt följande. Det har konstaterats att det förekommer bullerstörningar från Restaurang E till bostäderna i samma hus. Socialstyrelsens allmänna råd har en lista med riktvärden för när buller från musik är att betrakta som en olägenhet för människors hälsa. Miljönämnden finner det därför skäligt att förelägga Restaurang E om att se till att dessa ljudnivåer inte överstigs och att förena föreläggandet med vite.

YRKANDEN M.M.

Miljönämnden i Helsingborgs stad har yrkat att K Restaurang KB ska förpliktas att betala vite om sammanlagt 20 000 kr enligt punkt 1 och 2 i föreläggandet och anfört som skäl i huvudsak följande. Föreläggandet delgavs K Restaurang KB den 14 december 2011. Det har inte överklagats och vann laga kraft den 4 januari 2012. De aktuella åtgärderna skulle ha varit vidtagna senast den 19 december 2011. Vid en uppföljande inspektion den 3 februari 2012 konstaterade miljönämnden att K Restaurang KB inte uppfyllde punkterna 1 och 2 i föreläggandet. De beräknade medelvärdena ur uppmätta värden var följande.

Ekvivalent ljudnivå 37 dB(A)	
Bakgrundnivå 27	
Frekvens (HZ)	Ekvivalent nivå dB
31,5	36
40	36,5
50	50
63	46
80	44
100	44
125	42
160	44
200	37

Mätvärdena markerade med fetstil markerar värden som överstiger förelagda ljudnivåer.

Miljönämnden har till ansökan bifogat inspektionsrapporten över mätningen utförd av miljöinspektörerna L N P och A H den 3 februari 2012

kl. 22.00 - 23.00 i U Bs lägenhet, belägen på plan 3 ovanför Restaurang

E. I rapporten anges bl.a. följande. Mätningen utfördes i tillämpliga delar

enligt anvisningarna i Svensk Standard SS-EN ISO 16032:2004 "Byggakustik -

Mätning av buller från installationer i byggnader - Teknisk metod". A-vägd ljudnivå har avlästs från instrumentet och inte beräknats utifrån uppmätta oktavbandsnivåer.

Under mätningen var L N P och A H närvarade i rummet.

Rummet var normalt möblerat. Bakgrundsnivån kunde endast mätas i korta perioder mellan låtar.

Miljönämnden har i yttrande anfört bl.a. följande. Ljudmätningar som utfördes 2003 visade på att riktvärdena i Socialstyrelsens allmänna råd överskreds i bostäder som låg i anslutning till restaurangens lokaler - trots att taket hade tilläggsisolerats 1999. Vad nämnden känner till har inga ytterligare byggtekniska åtgärder vidtagits efter 2003.

K Restaurang KB har bestritt yrkandet och anfört i huvudsak följande. K Restaurang KB har bedrivit sin verksamhet i övertygelse om att kraven i 2 kap. 3 § uppfylls. Efter indikationer på att ljudnivån från musik spelad i regi av den tidigare ägaren till verksamheten företogs ljudisoleringsåtgärder av berörda lokaler. Åtgärderna har vidtagits 2003-2011 och innefattar bl.a. motering av akustik- och ljudisoleringsplattor samt ett kraftigt sänkande av ljudnivån från livemusiken. Hyresvärden har anlitat en sakkunnig, M E, civilingenjör i akustik, som utfört ljudmätning i samma lokal som nämnden utfört den mätning som bifogats deras ansökan. I denna mätning vinnlägger sig M E om att försöka fastställa hur stor del av det i lägenheten uppmätta bullret som med hänsyn till lägenhetens läge samt arkitektoniska utformning kan tillskrivas trafiken ute på gatan. Han finner att bullret i övervägande del torde komma från trafiken. Detta medan sökanden i rapporten från sin egenhändigt och till synes högst summariskt utförda mätning konstaterar att bakgrundsnivån endast kunde mätas i kortare perioder mellan låtar. M E fastställer att dessa korta intervall är helt otillräckliga för fastställande av bakgrundstrafikens inverkan på uppmätta ljudnivåer i lägenheten. Det är sålunda enligt M Es utlåtande inte på något sätt fastställt genom sökandens uppmätta värden, vilka ligger till grund för ansökan, är att tillskriva den i K Restaurang KB:s lokaler spelade musiken.

K Restaurang KB har kommit in med en provningsrapport över en mätning utförd av M E, civilingenjör i akustik, den 13 juli 2012 kl. 19.30 - 23.10, i lägenheten belägen på tredje våningen, ovanför restaurang E. I rapporten anges bl.a. följande. Ljudnivåmätningarna genomfördes för att jämföra bullernivå dels då restaurang E hade livemusik i sin lokal samt då det endast var trafi-

ken på Drottninggatan som stod för bullret och ingen live-musik spelades. Vid mätningarna var alla dörrar och fönster stängda och M E var ensam i lägenheten. Mätningarna gjordes i låga frekvenser i olika tersband samt som medelvärde Leq dB(A). Vid första mätningen kl. 19.30 - 20.00 innan live-musiken hade börjat, uppmättes ett medelvärde Leq på 36,6 dB(A). Vid nästa mätning mellan kl. 20.30 - 21.00, då det var live-musik i lokalen, uppmättes ett medelvärde Leq på 35,1 dB(A). Den tredje mätningen med live-musik utfördes kl. 22.20 - 22.50 och gav ett medelvärde Leq på 37,3 dB(A). Den sista mätningen gjordes i en paus då det inte var musik, kl. 22.50 - 23.10 och gav ett medelvärde Leq på 42,1 dB(A). En förklaring till det sistnämnda höga värdet var att det var livlig trafik på gatan just då. I det korta tidsintervall då det ibland inte var trafik på gatan kunde man svagt höra musiken från E. Då detta intervall uppskattningsvis var max 20 sekunder är det svårt att göra en relevant mätning. Hans slutsats är att trafikbullret från gatan står för den dominerande delen av det buller som uppmättes i lägenheten.

K Restaurang KB har kommit in med en handling från M E där han uppger bl.a. följande. För att kunna göra en bedömning av medelvärdet av ljudnivån brukar anges minst 30 s eller en full cykel av ljudet om det varierar. När han utförde sina mätningar var det aldrig tyst så länge. Därför är störningar från trafiken med i mätningarna.

DOMSKÄL

I ett mål om utdömmande av vite ska mark- och miljödomstolen pröva om det föreläggande som ansökan avser är lagligen grundat, om föreläggandet har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om det har överträtts. Om föreläggandet inte har följts ska domstolen pröva om det funnits giltigt hinder för detta. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vite ska dömas ut, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl för att jämka det.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken (1998:808, MB) får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Av 26 kap. 21 § MB följer att tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i denna balk eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Beslut om förelägganden eller förbud får enligt 26 kap. 14 § MB förenas med vite.

Av 4 § lagen (1985:206) om viten får vite föreläggas som löpande vite om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna och det inte av någon särskild föreskrift följer att vitet inte får överstiga ett visst högsta belopp.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808)(MB) ska den som bedriver en verksamhet vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa. Nämnda krav gäller enligt 2 kap. 7 § MB i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Med olägenhet för människors hälsa avses enligt 9 kap. 3 § MB störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

I Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus (SOSFS 2005:6) anges de riktvärden avseende buller som bör tillämpas vid bedömningen av om olägenhet för människors hälsa föreligger. Ekvivalent ljud med hörbara tonkomponenter och ekvivalent ljud från musikanläggningar bör inte överstiga 25 dB(A). Maximalt ljud bör inte överstiga 45 dB(A). Ljudnivåerna som lågfrekvent buller inte bör överstiga framgår av tabellen nedan.

Tersband (HZ)	Ljudtrycksnivå (dB)
31,5	56
40	49
50	43
63	41,5
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

I praxis har de i SOSFS 2005:6 angivna riktvärdena ansetts rimliga (jfr bl.a. MÖD 2002:84 och MÖD 2010:30).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Miljö- och byggnämnden vitesföreläggande är lagligen grundat, det har delgetts adressaten K Restaurang KB, och det har vunnit laga kraft. Det finns inte hinder mot att vitet föreläggs som löpande vite. Frågan för domstolens prövning är om K Restaurang KB har överträtt föreläggandet.

Domstolen konstaterar inledningsvis att den mätning som K Restaurang KB har åberopat är utförd vid ett annat tillfälle än det som ansökan avser och kan därför inte tillmätas betydelse i fråga om ljudförhållandena vid det i ansökan angivna tillfället. Det har enligt domstolen inte framkommit något i målet som medför att den av nämnden åberopade mätningen inte ska bedömas som tillförlitlig. Att förutsättningarna vid nämndens mätning var sådana att det endast gick att mäta bakgrundsljudet kortare perioder mellan låtar ändrar inte denna bedömning. Av nämndens rapport framgår att mätningar i lägenheten ovanför restaurang E utvisat en ekvivalent ljudnivå på 37 dB(A) och lågfrekventa ljudvärden som överskred riktvärdena med flera decibel på sju av nio tersband med ett bakgrundsljud om 27 dB(A). Enligt domstolens bedömning är det genom nämndens rapport visat att den ekvivalenta ljudnivån signifikant överstigit 25 dB(A), att det lågfrekventa bullret på flera tersband signifikant överstigit förelagda nivåer och att musiken från restaurang E varit orsaken till att nivåerna överskridits. K Restaurang KB har därmed överträtt båda punkterna i det föreläggande som miljönämnden grundar sitt yrkande på. Vitesbeloppen framstår som rimliga och skäl för jämkning av beloppen har inte framkommit. Vite om 20 000 kr ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 426)

Överklagande senast den 15 november 2012.

Anders Bengtsson

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Bengtsson, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Målet har handlagts av beredningsjuristen Helena Lagstrand.